

XX. ORSZÁGOS NÉPMŰVÉSZETI VERSENY

A verseny időpontja: 2019. április 5-6.

Rendező: Nyíregyházi Művészeti Szakgimnázium

OM azonosító: 033687

4400 Nyíregyháza, Búza utca 1-3.

Telefon: 06-42/512-331 vagy 06-42/512-330/ 2. gomb

E-mail: s.muveszeti@chello.hu

Honlap: www.muveszetinyh.hu

A verseny célja: A népművészet, a népi előadó-művészet és a magyar népi hagyományok iránt érdeklődő diákok tudásának, felkészültségének értékelése, a kiemelkedő teljesítmények bemutatása. Ezen túl a verseny fontos feladata a tehetségkutató, a kulturális örökség jelentőségének tudatosítása és új tapasztalatok gyűjtése.

A verseny jellege: Pályázati rendszerű, a döntő írásbeli és szóbeli versenyrészből áll.

A verseny fordulói: Iskolai verseny, elődöntő (pályázat), országos döntő (írásbeli és szóbeli).

A versenyre való nevezés és az azon való részvétel ingyenes. A versenyre való nevezés és az azon való részvétel egyik fordulóban sem köthető se nevezési, se regisztrációs, se részvételi díjhoz!

A versenyzők és kísérő tanáraik utazásáról és részvételének egyéb feltételeiről (szállás, étkezés) a nevező intézmény gondoskodik.

Korcsoportok:

I. korcsoport: a népművészetet tanuló szakiskolások utolsó két évfolyama, párhuzamos művészeti szakközépiskolai (szakgimnáziumi) képzésben résztvevő tanulók 11-12. évfolyama.

II. korcsoport: párhuzamos művészeti szakközépiskolai (szakgimnáziumi) képzésben résztvevő tanulók a 13. évfolyama, érettségi utáni művészeti szakképzésben résztvevő tanulók mindkét évfolyama.

Felső korhatár: a verseny utolsó napjáig be nem töltött 22. életév.

ELŐDÖNTŐ (pályázat)

A pályamunkák formai követelményei:

A pályamunkákat A4-es méretben, gépelt vagy számítógéppel írott szövegműveletben kell beadni, 1 db eredeti és 3 db másolt példányban.

Kötelező a felhasznált irodalom (forrás) pontos megadása.

Terjedelme: minimum 15 oldal, a címlap, fotók, rajzok, képmellékletek, térképek, jegyzetek, irodalom és tartalomjegyzék stb. nélkül.

A **pályamunkát jelíggel** és a korcsoport számával el kell látni, a pályázó személyére és nevező intézményére történő utalás a pályamunkában nem lehet.

A jelíggel ellátott pályamunkával együtt azonos jelíggel, zárt borítékban kell elküldeni a tanuló nevezési lapját.

A pályamunkák postára adási határideje: 2019. február 8.

A borítékra írják rá: XX. Országos Népművészeti Versenyre beküldött pályamunka.

Cím: Oktatási Hivatal ÉVO 1363 Budapest, Pf. 84.

A pályamunkákat a versenybizottság értékeli.

A versenybizottság csak a jelíggel ellátott, a kiírásnak megfelelő pályázatokat bírálja el.

Az elődöntő eredményéről 2019. március 8-ig értesítjük a nevező iskolákat.

ORSZÁGOS DÖNTŐ

A verseny döntőjében a továbbjutott pályázók írásbeli és szóbeli feladatokat oldanak meg, ahol a saját dolgozati téma bemutatásán túl általános néprajzi és népművészeti tájékozottságukról is számot kell adniuk.

Lehetséges feladattípusok: általános néprajzi teszt, tárgyfelismerés, témakifejtés, villámkérdések, térképismeret, saját pályamunka rövid bemutatása.

A döntőre való felkészüléshez szükséges szakirodalom:

Az írásbelihez kötelező:

- Balassa Iván – Ortutay Gyula: Magyar néprajz (Bp., 1979)
- Hofer Tamás – Fél Edit: Magyar népművészet (Bp., 1975)
- Kósa László – Szemerkenyi Ágnes: Apáról fiúra. Néprajzi kalauz. (Bp., több kiadás)

Az írásbelihez ajánlott, illetve a szóbeli vizsgálathoz a pályázó saját pályamunkájához kapcsolódó részt kötelező tanulmányozni:

A MAGYAR NÉPRAJZ I-VIII. kötet. (I. 1-2. Történelem, II. Gazdálkodás, III. Kézművesség, IV. Életmód, V. Magyar népköltészet, VI. Népzene, néptánc, népi játék, VII. Népszokás, néphit, népi vallásosság, VIII. Társadalom) Különösen az a kötet, amelyik a benyújtott pályamunka tematikájával egyezik.

A versenyzők díjazása: A versenybizottság korcsoportonként I., II. és III. helyezéseket és különdíjakat adhat ki.

Szemponatok a Népművészeti Verseny pályamunkáinak témaválasztásához

Javaslat témaválasztáshoz:

1. A pályázók, ha a téma lehetővé teszi, ne statikusan, idealizált, általánosított formában, hanem a maguk időbeli változásában és egyedi konkrétságában mutassák be tárgyukat. Legyenek figyelemmel arra, hogy hogyan változik az ízlés, a szokás és a fölfogás az illető témával kapcsolatban.
2. Ezt az elvárást főként az esettanulmányokban lehet megvalósítani, ami lehetővé teszi a választott tárgy, tárgycsoport, jelenség, esemény körülményeit, funkciójának, környezetének részletes leírását. Érdekes lehet, hogyan válik a dédnagymama által szőtt asztalterítő a család féltett ereklyéjévé vagy a helytörténeti múzeum féltett darabjává.
3. A nagy átfogó témák (pl. ötvösművészet) „világméretű” összefoglalása helyett válasszanak a pályázók témát saját családjuk, településük, régiójuk hagyományaiból, és vizsgálják azt a helyi történelem (a családtörténet, településtörténet) keretében, s csak akkor térjenek ki nemzetközi szempontokra, ha azt a téma megkívánja. A családi fotógyűjteményben őrzött fotó valamilyen helyi eseményről, viseletről vagy szokásról is lehet kiinduló forrása egy dolgozatnak.
4. Bátran foglalkozzanak hagyományápoló, ill. örökségvédő közösségek, csoportok vagy egyéniségek életével, történetével, figyelembe véve a hagyomány megőrzött elemeit és az újítási, változtatási javaslatokat is, amelyek egy-egy újonnan készült tárgyban, előadott táncban vagy szokásban megjelennek.
5. Különös tekintettel legyenek a pályázók a „Népművészet Mestere” Állami Díjjal kitüntetett idős emberek tudásának összegyűjtésére és életpályájuk keretében való bemutatására, gyermekkoruktól a kutatás adott pillanatáig. Ha ilyen személy nincs a pályázó környezetében, ugyanolyan érdekes lehet a helyi kovácsmester, egy hímző asszony, „bolgárkertész”, egy kosárfonó vagy bármilyen más háziipar vagy mesterség művelőjének megkeresése.
6. A pályázók igyekezzenek hozzájárulni saját közösségükben, ill. településükön a múltban fölgyülemlett helyi tudás számbavételéhez és a helyi emlékezet fölfrissítéséhez. Ezt tehetik új gyűjtésekkel, de az archívumokban (pl. megyei múzeumokban, a Néprajzi Múzeumban,

Nemzeti Múzeumban stb.) található „helyi” (saját falujukból származó) tárgyak, dokumentumok (szöveges gyűjtések, filmek, fotók, hangfelvételek) újrafelfedezésével és bemutatásával.

7. Ha lehetőség adódik, használják ki a pályázók, hogy a helyben rögzített visszaemlékezéseket összevessék a levéltári forrásokkal. Ilyen levéltári dokumentumok pl. az iparos összeírások, árjegyzékek, népesség összeírások, büntetőpercek. Az 1920-as, 1930-as évek csendőrségi iratai között, például az Alföldön számos adat található a tanyai multságok rendbontásairól, s egyben a táncillemről, táncos szokásokról. Egy-egy szájhagyomány által megőrzött híres esetről sok új részlet kerülhet felszínre a levéltári forrásokból.

Javasolt szakmai szempontok a pályamunkák fölépítéséhez, kivitelezéséhez:

1. Legyen a dolgozatnak bevezetője, amely foglalkozik a témaválasztással, a témához való személyes kapcsolattal, a fölhasznált forrásokkal, módszerekkel. Legyen összefoglalója, amely megfelelő terjedelemben összegzi a dolgozatban kitűzött cél megvalósítását. A pályázók igyekezzenek arányosan fölépíteni dolgozatukat. Ha nem kifejezetten történeti témáról van szó, korlátozzák a település és a téma történetének bemutatását a bevezetőben, s szenteljenek több teret a dolgozat fő részének, vagyis a választott téma részletekbe menő, módszeres bemutatásának.
2. Az irodalomjegyzékben és a lábjegyzetekben igyekezzenek a pályázók bizonyítani a szakirodalomban való jártasságukat, a témára vonatkozó legfontosabb általános szakirodalom ismeretét. Használják fel, illetve mutassák be a helyi szakirodalmat, és ha ez nincs, a saját maguk készítette dokumentumokat (fényképek, videók, interjúk stb.).
3. Mindig legyen világos, hogy kinek a szavait olvassa az olvasó: a pályázóét, a szakirodalom szerzőjét vagy az adatközlőét. Mindig jelöljük meg, ha a szakirodalmat pontosan idézzük, vagy tartalmi összefoglalását adjuk egy szakirodalomban található állásfoglalásnak, vagy az adatközlő szavait használjuk. Fiatalon kell megtanulni, hogy mások szavainak (szellemi tulajdonának) saját szellemi termékünként való felhasználása morális kérdést jelent. Hasonló a helyzet az interneten található szövegek szó szerinti, jelöletlen fölhasználásával.
4. Igyekezzünk a pályamunkákat bőségesen, a téma adottságainak megfelelően illusztrálni rajzokkal, fotókkal, DVD-vel, kottákkal, táncírással vagy térképekkel. Azonban figyeljünk az illusztrációk pontos adatolására is, megjelölve az illusztráció készítőjét, pl. fotó esetén a készítés helyét, idejét és a fotó lelőhelyét. Az adatolatlan illusztrációk nem gazdagítják, csak díszítik a dolgozatot. Igyekezzenek a pályázók minél több saját készítésű illusztrációt használni, ha erre módjuk van.
5. A pályázat terjedelmi korlátjának csak az alsó határa van megadva (15 oldal). Ezen alul nem nagyon lehetséges egy témában elmélyedni. Egy téma megfelelő kibontása legalább ennyi terjedelmet igényel.

Szakirodalmi javaslat az országos döntő írásbeli feladataira való fölkészüléshez

A Magyar Néprajzi Lexikon 5 kötete a következő feldolgozási módon:

1. A népművészet, népi előadóművészet, népszokások és gyermekjátékok (vagyis a verseny alaptémáját jelentő témák) tematikus csoportokban való áttekintése; pl. bútorkészítés, bútorfestés, áttört bútor stb.
2. A szócikkekben ajánlott magyar nyelvű szakirodalomból való válogatás és azok áttekintése; pl. K. Csilléry Klára: A magyar nép bútorai.
3. A szócikkekhez tartozó illusztrációs anyagok áttekintése (fotók, rajzok, térképek, kották, szövegek stb.) a lexikonban.

Lehetséges tematikus csoportok:

- Néprajzi csoportok, tájegységek
- Népköltészet (mese, monda, legenda, szólások, közmondások stb.)
- Népzene, népi játék, népi színjátszás

- Népszokások
- Néphit, népi vallásosság
- Népi díszítőművészet
- Pásztorokodás, népi állattartás
- Földművelés
- Háziipar, népi kismesterségek

Értékelés:

Pályamunkák értékelése: A versenybizottság elnöke és tagjai egymástól függetlenül, egyénileg értékelik a pályamunkákat, legfeljebb 20-20 pontot adhatnak egy-egy műre, amivel legfeljebb 60 pont érhető el.

Írásbeli versenyrész értékelése: A feladatlap hibátlan megoldásáért maximum 60 pont jár.

Szóbeli versenyrész értékelése: A versenybizottság elnöke és tagjai legfeljebb 20-20 pontot adhatnak egy-egy pályamunka bemutatására, ami összesen 60 pont lehet.

Egy-egy versenyző végső pontszáma a versenybizottság által a pályamunkára, írásbeli és szóbeli versenyrészre adott pontok összege, ami legfeljebb 180 pont.